

TÜRKİYE'NİN

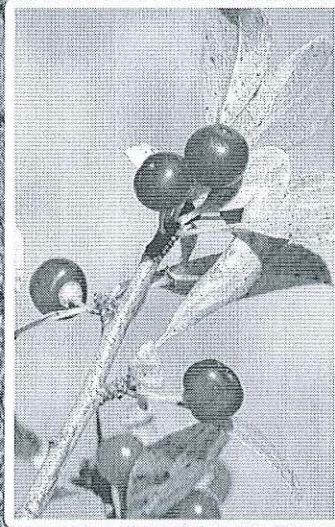
Doğal-Egzotik

AĞAÇ ve ÇALILARI

2

Angiospermiler
(H-Z)

Prof. Dr. Ünal AKKEMİK
Editör

II

Angiospermiler

(H-Z)

Editör

Prof. Dr. Ünal Akkemik

Bölüm Yazarları (*Alfabetik sırayla*)

Ali Kaya (*Orman Mühendisi*)

Barbaros Yaman (*Bartın Ü. Orman Fak.*)

Bilge Tunçkol (*Bartın Ü. Meslek Y.okulu*)

Dilek Oral (*İstanbul Ü.Orman Fakültesi*)

Emrah Yüksel (*Artvin Çoruh Ü. Orman F.*)

Galip Akaydın (*Hacettepe Ü. Eğitim Fak.*)

Gamze Tuttu (*Ç.Karatekin Ü. Orman F.*)

Gençay Akgül (*N.H.Bektaş V.Ü. Fen Ed. F.*)

Güven Aksu (*Artvin Çoruh Ü. Orman F.*)

H.Tuncay Güner (*İst. Ü.Orman Fakültesi*)

Halil Çakan (*Çukurova Ü. Fen-Ed. Fak.*)

Hatice Yılmaz (*İstanbul Ü.Orman Fakültesi*)

Hayal Akyıldırım (*Art. Çoruh Ü. Orman F.*)

Meral Avcı (*İstanbul Ü. Edebiyat Fakültesi*)

Mehmet Fırat (*Van Y.Yıl Ü. Eğitim Fak.*)

Mehtap Öztekin (*İç Anadolu Orm. Arş. Enst.*)

Necmi Aksoy (*Düzce Ü. Orman Fakültesi*)

Nesibe Köse (*İstanbul Ü.Orman Fakültesi*)

Neval G. Özkan (*Düzce Ü. Orman Fakültesi*)

Nihan Koçer (*Düzce Ü. Orman Fakültesi*)

Nurgül Karlıoğlu (*İstanbul Ü.Orman Fakültesi*)

Özgür Eminagaoglu (*Artv. Çoruh Ü. Orman F.*)

Rüya Yılmaz (*Orman Mühendisi*)

Saime Başaran (*Batı Akdeniz Orm. Arş. Enst.*)

Salih Sercan Kanoğlu (*N. Gökyiğit Botanik B.*)

Serdar Aslan (*Düzce Ü. Orman Fakültesi*)

Şülkran Kültür (*İstanbul Ü. Eczacılık Fakültesi*)

Tolga Ok (*K.Maraş S.U. Orman Fakültesi*)

Turgay Birtürk (*Düzce Ü. Orman Fakültesi*)

Ünal Akkemik (*İstanbul Ü.Orman Fakültesi*)

Smilax L. (Saparna)

Özgür Eminağaoğlu, Güven Aksu

Yapraklarını döken veya herdem yeşil, gövdeleri dipten dikenli, çoğunlukla odunsu veya çok yıllık otsu, sarılıcı bitkilerdir. Yapraklar sarmal dizilmiş, yumurtamsı-yüreğimsi, üçgen şeklinde ya da ok şeklinde (yaprak dipten genişlemiş uzamış şekilde, yaprak alt loplari orta ekseniden uzaklaşmış), 5-7 paralel damarlı, damarlar arası ağsı, yaprak sapları bir çift karşılıklı ikiz sülük taşır. Çiçekler küçük, saplı veya hemen hemen sapsız; şemsiye şeklindeki çiçek kurulları yaprak koltuğundan çıkan çiçek kurulu sapı üzerinde tek tek bulunur. Çiçek örtüsü 6 parçalı ve serbest, dar, yayılmıştır. Dişi çiçeklerin çoğu dökülür ya da verimsizdir. Ovaryum üst durumludur. Stigma 3 tane ve sapsızdır. Meyve çoğunlukla 3 tohumlu üzüm sü meyvedir (Davis,1984).

Smilax, Smilacaceae familyasının en büyük cinsi olup, her iki yarım kürenin serin bölgelerinde yayılmış bulunan 350 kadar türü vardır.

Bu cinse ait 2 tür Türkiye'de doğal yetişir. Bu türlerin tanı anahtarı aşağıda verilmiştir (Davis,1984):

1. Yapraklar yuvarlak-yüreğimsi şekillerde, geniş; çiçekler en üst yaprağın koltuğunda saplı bir şemsiye halinde tek olarak bulunur; erkek çiçek örtüsü 5,5-7 mm

..... *Smilax excelsa*

1. Yapraklar genellikle daha uzunca, çoğu kez üçgen şeklinde (hastat) ya da ok şeklinde (sagittat), tabandan yuvarlak kulakçıklı; çiçekler kotukaltından çıkan uzun bir çiçek kurulu sapı üzerinde birkaç adet hemen hemen sapsız şemsiyeler halinde; erkek çiçek örtüsü 4-5 mm.

.....*Smilax aspera*

Smilax aspera L.

Akdeniz saparnası

Doğal

Yayılışı

Adalar, Etiyopya, Himalayalar ve Seylan Adası'nda, makiliklerde, dağlık ve kayalık kalkerli yamaçlarda, sahillerin yakınında, 50-700 metre yükseltiler arasında doğal yayılışa sahiptir. Türkiye'de; Batı ve Güney Anadolu'da, İzmir, Muğla, Antalya, Adana ve Hatay illerinde doğal yayılış gösterir.

Botanik Özellikleri

Herdem yeşil, zikzak dallanma yapan, gövdeleri en azından dipte dikenli olan sarılıcı-tırmanıcı çalıdır. *S. excelsa*'dan genellikle daha kısa gövdeli ve daha kalın yapraklıdır. Yapraklar yüreğimsi-üçgenimsi, mızrakı, 3-6 x 1,5-4,5 cm boyutlarında, çoğunlukla dip kısmı yana doğru orta damara hemen hemen dik bir şekilde uzamış veya aşağı doğru uzamış oksu, yuvarlak kulakçıklı, en azından yaprak kenarları seyrek dikenlidir. Çiçekler; 1-6 çiçekten oluşan sapsız birkaç şemsiye şeklinde olup yaprak koltuğundan çıkan bir çiçek kurulu sapı üzerinde bulunurlar. Erkek çiçek örtüsü parçaları 4-5 mm olup, sarımsı-krem rengindedir. Üzümsü meyve kırmızı ya da siyahtır. Çiçeklenme zamanı nisan-haziran aylarıdır (Davis, 1984; Tutin ve ark, 2010).

Smilax excelsa L.

Anadolu saparnası

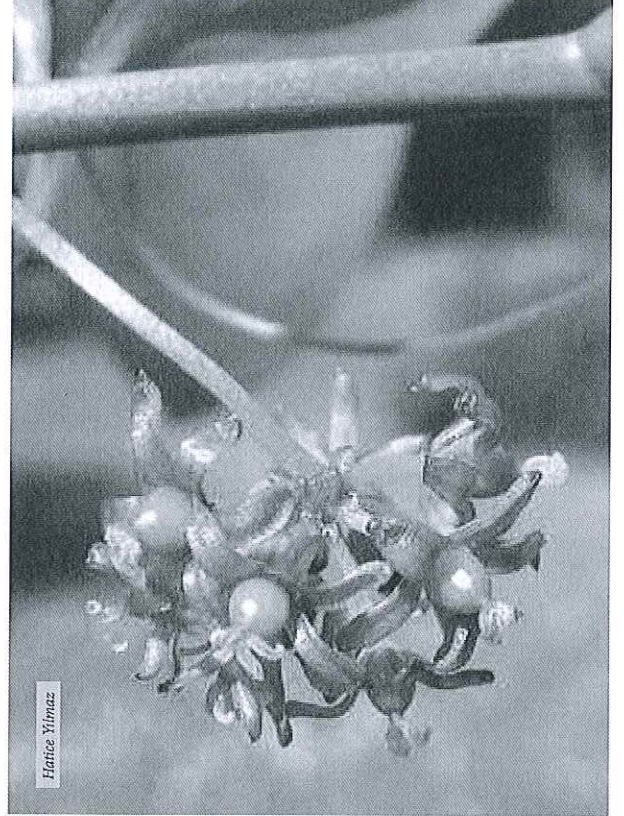
Doğal

Yayılışı

Bulgaristan, Yunanistan, Transkafkasya ve Kuzey İran’da, Türkiye’nin Kuzey, Güney Batı ve Güneyinde, deniz seviyesinden 1000 m yükseltiler arasında, iğne yapraklı ve yapraklarını döken orman ve çalılıklarda, taşkın alanlarında ve suya yakını vadilerde yayılış gösterir. Türkiye’de Artvin, Trabzon, Samsun, Sinop, Zonguldak, Bolu, İstanbul, Tekirdağ, Aydın, Muğla, Antalya ve Hatay illerinde yayılış gösteren, Öksin Elementi olan bir türdür.

Botanik Özellikleri

Kışın yaprağını döken, gövdeleri en azından dipte dikenli olan, 20 metreye kadar boylanabilen uzun odunsu bir sarılıcıdır. Yapraklar genişçe yumurtamsı, dipte yuvarlak-hemen hemen yüreğimsi (nadiren yüreğimsi) şekillerde, 4-11 x 3-10 cm boyutlarında, genellikle *S. aspera*’dan daha ince ve kenarları genellikle düzdür. Çiçekler, 2-14 çiçekten oluşan şemsiye tipinde olup, yaprak koltuğunda tektir. Çiçek kurulu sapı 5-15 mm uzunluğunda, çiçek saplarından daha uzun ya da onlar kadar uzunluktadır. Erkek çiçek örtüsü parçaları 5,5-7 mm olup, soluk kahverengidir. Meyveler kırmızıdır. Çiçeklenme zamanı Mayıs ayıdır (Davis, 1984; eFloras.org; 2013).

Hayat Yılmaz

Hayat Yılmaz